

ONTWORSTELD

WOUTER SPRINGER

Colofon

© GVMedia 2022

Ontworsteld

Auteur: Wouter Springer

Redactie: Liesbeth Korsman

Eindredactie: Liesbeth Korsman

Vormgeving cover en binnenwerk: dtp-hulp.nl

Foto omslag: Fotostudio De Aap

Auteursfoto: Fotostudio De Aap

ISBN: 9789055993680

Alle rechten voorbehouden. Alle intellectuele eigendomsrechten, zoals auteurs- en databankrechten, ten aanzien van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Stichting GVMedia en de auteur.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, kan voor de aanwezigheid van eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden de auteur(s), redacteur(s) en uitgever deswege geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende (druk)fouten en onvolledigheden.

Voorwoord door Pamela Teves

Wouter benaderde mij voor zijn filmproject *Weerzienwekkend*. Hij wilde mij eerst ontmoeten om te kijken of hij mij geschikt vond voor de moederrol, aangezien deze film een eerbetoon zou zijn aan zijn grootmoeder. Dan kun je natuurlijk niet over één nacht ijs gaan.

Wat een minuut of twintig zou duren, ontplofte in een urenlang gesprek. Hij was bijzonder openhartig over zijn naargeestige achtergrond en het vergde topconcentratie om hem te volgen op dat hobbelige pad. Maar we verstonden elkaar.

Een tijdje terug vroeg hij mij het voorwoord te schrijven voor zijn tweede boek. In een etmaal had ik het eerste, en het tweede boek tot op de helft uit, maar moest het wegleggen. Het werd me een beetje te veel! Om recht te doen aan zijn tweede boek, ben ik opnieuw begonnen om het ditmaal grondig tot me te nemen.

Dit boek beschrijft zijn ontmoedigende zoektocht naar echte hulp, maar vooral naar iemand die zijn verhaal serieus zou nemen, hem zou geloven. Een barre tocht vol teleurstelling en onmacht. Wie kon je vertrouwen, wie niet?

Reis met hem mee en zie of er misschien toch nog een beetje licht is aan het eind van de tunnel ...

Proloog – Gebroken

*In mij rust een leeuw, in steen gegoten
beweging schokt en stokt, geen kracht meer
mijn ooit zo mooie vacht
besmeurd, dof, vol gekrenktheid
haren als dode zielen
slechts schaduwen van zichzelf
ik mis manen, gebrul, grote klauwen, de jacht
als ruïne sleep ik mij voort
bij hen enkel steen, waar ik ook kijk
wordt mijn zicht versperd
ook al zijn randen en hoeken afgevlakt
zij brokkelen af tot schaduwen en stof
ik ben naakt, mijn ogen mat
want de dagen met leven
scharen steeds schaarser in het zwart
steen schiet verwilderd op mij af, mij rakend
in het diepst van mijn ziel, mijn bestaan raakt verward,
maar steen blijft dood, de leeuw in mij
leeft voort en is kwetsbaar bloot.*

Visite uit het verleden

‘Onbegrijpelijk, Wout, jouw ouders zijn echt vreemd.’ Michelle prikt een stukje vlees aan haar vork, staart er een moment naar. ‘Jouw moeder, die reageert met het intieme dat jouw zusje ook zelfmoord probeerde te plegen. Zij vond haar in een plas met bloed en smijt dan met het grootste gemak een verhaal neer over dat het allemaal wel goed komt met je zusje, omdat ze psychiatrisch is behandeld. Echt! What the fuck?’

Ze kijkt me niet aan.

‘Terwijl jij beneden met je vader en die hond stond, heb ik met je moeder gepraat ...’

Alsof ik met een kwast langs laatste details ga, tast ik in gedachten de situatie van vanmiddag af. Ah, na het gesprek in de woonkamer heeft Michelle mijn moeder gesproken. Afzonderlijk van mij.

‘Ze stak daar een heel verhaal af, waar absoluut geen tijd voor was doordat je vader zenuwachtig werd. Ze zei dat jouw vader een tiran is. Ook tegenover haar. Tegenover de buitenwereld is hij een vriendelijke vent: iedereen loopt met hem weg.’

Ze kwakt haar woorden voor me neer, zoals Japanse koks hun gerechten flamberend aan je tafel serveren. Maar de vis proeft naar rancune. Dat ligt niet aan de geserveerde zalm of aan de bediening. Michelle is zo mans geweest om contact op te nemen met mijn ouders, met de boodschap dat het niet goed met mij ging. Dit is een bevestiging van eigen, persoonlijke wetenschap, die ik voor mijzelf hield. *Ik wil het niet weten. Dan ben ik ook raar.*

‘Je had een reden om stuk te zijn, bij onze eerste ontmoeting,’ concludeert ze stellig.

Mijn herinneringen gaan terug naar een zomerhuisje op de grens van Nederland en België, waar Michelle en ik ooit samen met cast en crew bijeenkwamen voor een korte film. We sliepen in een piepklein kamertje, waar net twee bedden in konden. ‘Hoe bedoel je? Stuk?’

‘Lege ogen. Wouter, je ogen zijn de spiegel van de ziel. Je ...’

‘Ja, ja, ja! Voordat je van wal steekt: mijn hoofd zit echt vol met vanmiddag. Het daarover hebben vind ik al pittig, maar ik ben geen domme koe.’

‘Dat zeg ik ook niet.’

‘Nee, maar ... Gun me alsjeblieft de tijd, de vrijheid, om het zelf in te kleuren. Als ik wat wil weten geef ik dat wel aan. Er is genoeg tot mij doorgedrongen over mijn ouders.’

‘Oh ja? Wat weet jij dan van hen?’

Haar woorden laten vlijmscherpe kloven achter in mijn innerlijk, wat sowieso nu een zoektocht is tussen karikatuur, façade en barbaarse ontzieling. ‘En dat maak jij op uit ...?’

‘Je moeder vroeg mij of ik goed op je wilde passen, want ze wilde op vakantie kunnen en niet terugkomen vanuit Kroatië voor jouw begrafenis.’

‘Daaruit maak je ...’ Ik blijf haken in mijn woorden. Fuck. De machine blijft steken: ik wil verder, maar het tandwiel mist een schakel om door te gaan.

‘Ik merk een energie bij jouw ouders. Je vader vond het plafond in je woonkamer boeiender dan jouw situatie. Hij ...’

Mijn hand gaat automatisch als een stopteken omhoog. ‘Misschien is dit niet het juiste moment.’

Als geluk bij een ongeluk komt een vriendelijke vent de crème brûlée brengen. Nu houdt zij in ieder geval voor vijf minuten haar tater, want ze tettert anders maar door. Michelle bedoelt het vast goed, maar ik zit aan mijn emotionele taks. Het roeren in de stront van mijn jeugd doe ik al jaren, maar de beerput is onverwacht dieper dan ik dacht.

Zielenscherf

Aan handen en voeten vastgebonden, met metalen kettingen rondom polsen en enkels, hangt een scharminkel gehuld in vlammen. Mijn zicht is wazig. Volgens mij is het een man.

Kettingen ratelen, worden strakgetrokken. Een oorverdovende mengelmoes van geklop, geratel, hoge en lage tonen, gesmoes: luider, harder, zachter, trager, weer luider, sneller, sneller, sneller. Een cadans van gevangenschap. Fluisterende stemmen snijden door de dominerende leegte achter de man: nergens een seconde rust.

Een zwart, gietijzeren hek houdt de vlammen tegen – alsof het licht-oranje, fonkelende geheel een collectief van oververhitte beveiligers vormt dat niet zonder weerstand zou vertrekken. In het ijzer is een woord gekrast, bloed druipt moeizaam naar het niets. Er zijn geen andere personen in het vuur, uitsluitend een stem. Ken ik hem? Zijn geanonimiseerde stemgeluid zingt rond als een plaag.

Spiegels om de persoon, de vlammen en kettingen. Tussen de spiegels door, vanuit close-up, switcht het beeld naar helikopterview. Ik schakel tussen twee zichtvelden, als een beeld bij hoogtevrees. Het gevoel dat ik een oude vijand ontmoet, besluipt mij door de penetrante geur die tot mij doordringt. Aha: ammoniak.

*Je zult eeuwig branden in de hel
eeuwig branden in de hel
eeuwig branden in de hel
eeuwig branden in de hel
eeuwig branden in de hel*

De woorden galmen tot vervelens toe: staan we in een grot?

De kettingen spannen. Dit geratel en geblèr: een test voor mijn trommelvliezen. IJzeren schakels banen zich een weg in polsen en enkels. Glas rinkelt, barst, schittert. Haatdragendheid krijgt vat op mijn smaak: mijn

tong, neus en het gewelf van mijn mond voelen aan alsof zich daar een virus heeft genesteld en het hier aangenaam vindt.

*'Jij kunt niks
jij kunt niks
jij kunt niks.'*

'Ik ben perfect! Ik ben perfect! Ik kan genoeg!'
Het geroezemoes houdt aan:

*Zij, ja zij ...
Uiterlijk vertoon.
Jij, jij.
Hij is zo warrig.
Wij, ja wij ...
Jij, star, wij zijn meer ...
Vlei maar, jij ...
Denk niet dat je wat bent.
Ikke, ikke, ikke ...
Dat is het enige bij jou.
Niksnut.*

De lucht van rotte eieren dringt mijn geïrriteerde neusgaten binnen.

'Jij hebt niets te zoeken hier,' zegt een andere stem.

'Ben ik niet welkom? Ik wil niet alleen zijn,' klinkt het kinderlijk eenvoudig.

'Jij bent voor daar, met je verlaten zelf. Dat is je lot, zodat je kunt zien wat voor slecht persoon jij bent.'

'Ik ben niet slecht, de rest van de wereld is slecht,' jammert de kinderstem.

'Altijd discussies, het laatste woord willen hebben, het blijft maar doorgaan,' klinkt ergens anders vandaan.

'Maar ik heb gelijk. Dat ziet de rest niet. Mijn zoon doet alles fout. Laat mij niet achter. Ik kan dat niet,' brengt de kinderstem in.

'Zie je het niet? Ik ben jouzelf die jou toespreekt.

'Hou ermee op!'

Een schaterlach dreunt resonerend.

‘Nee, houd op! Lach me niet uit. Ik ben geen mislukkeling!’

Het gelach wordt luider, harder, nagelt zich spijkerhard in het ijzer.

Plots verstomt het.

...

‘Zullen we jouw piemeltje er afsnijden?’

De vraag landt in de leegte, als een gegeven dat de man zelf moet beantwoorden. De lispelende geluiden van zonet zijn terug van weggeveest, de na-ijlende woorden laten de man van links naar rechts zoeken naar een antwoord.

‘Raad eens, jij mag de schaar er zelf in zetten. Kun je best.’

‘Wat bedoel je? Wat ga je doen? Ik wil niet. Ik wil terug. Laat me met rust.’

Gelach overstijgt direct, buldert als een machine. Stilte. In de diepte zware trommen. Messen worden geslepen. Een verstikkende lijkgeur ontnemt me haast de adem, alsof een ijzige tante een bedorven rouwboeket in mijn gezicht duwt.

‘Begrijp je het niet? Kansloze ziel. Op Aarde was je al niks en nu ben je minder dan niks,’ zegt de stem honend. ‘Je zult afgesneden zijn. Jij moet bloeden. Voor altijd.’

Het hoofd hangt naar beneden. Hij smeekt schreeuwend om genade. Niemand reageert. De kale, donkere ruimte is leeg. Het enige licht komt van de vlammen.

Zijn wereld weerspiegelt zich in de splinters en verderfelijke scherven om hem heen: de verblijfplaats der verdoemden. Spiegelbeelden weerkaatsen tot in oneindigheid. Zijn ziel is een en al scherf. Het stinkt niet meer.

Mijn handen omklemmen zijn keel, mijn vingertoppen drukken de huid als een waterbed in elkaar. Zijn lichaam gaat naar de ondergang. In de verte nog zijn schreeuw.

Wie was dit? Het is geen herinnering. Het gevoel bekroop mij dat ik dit kon zijn. Droom ik? Wat heb ik gezien? De kramp in mijn vingers doet denken aan het moment dat ik uit een kart stap; de concentratie zonder stuurbevestiging schept een trillende pijn. Mijn ziel huilt, mijn lichaam lijdt.

De dialoog in mij

Water klettert via het lichaam van mijn vader over mij heen. Zijn nabijheid schept eenzaamheid. Alsof hij een flinke, ijzeren cape om ons heen heeft geslagen, waarbinnen ik zogenaamd veilig ben. Niemand ziet mij. De enige verbinding met anderen is een kwestie van tussen de spijlen doorkijken: de wereld buiten is prachtig, maar ik heb geen sleutel.

Deze herinnering geeft me een ijzerwerk, waar ik mij aan vastklamp. De koudheid van staal is me bekend. De voorstelling lijkt vastgenageld, alsof onveiligheid veiligheid herbergt. Hoezeer ik deze beelden ook niet wil en hoezeer ik mij ertegen probeer te verzetten, het lukt mij niet de vertoning te verzachten – laat staan uit mijn hoofd te bonjournen.

‘Dit blijft lekker ons geheimpje,’ fluistert mijn vader. Zijn stem blijft echoën. Ik krijg er de kriebels van, alsof gordeldiertjes over mijn rug rollen.

‘Gaat het?’ vraagt Michelle.

Vandaag de dag vergeet ik dag en nacht. Woorden van nu dringen moeilijk door. Buiten daalt de warmte van de zon neer over de stad. Kou overmeestert mij, maakt me verlaten en verkilt mijn hart. Heden en verleden zijn één, alsof ik het lijden nog moet omvormen naar geleden.

‘Hij is zo ... het is zo ...’ *Ik kom er niet uit. Ik kan niks.* Ik tast puzzelstukjes in mijn hoofd af. Het repertoire van vroeger flaneert als een echo door mijn herinneringen.

Michelle kijkt me aan alsof ze de woorden uit me wil trekken. ‘Heeft het te maken met je ouders?’

Het enige antwoord dat ik kan geven is mijn hoofd te laten knikken.

‘Wouter, ik heb het je horen zeggen. Nee, herstel, schreeuwen noem ik dat. In je slaap.’

Wat? Praat ik zoveel in mijn slaap?

‘Verdomme, Wout. Ik heb die man een paar dagen geleden nog een kop koffie gegeven. Als ik had geweten ...’

Rillingen over mijn lijf, mijn mond is gevuld met tranen. ‘Ik zie hoe ... het moment dat hij mijn ballen vastpakt. Ik ben een klein jochie met een klein piemeltje, kleine balletjes. Hij grijpt ernaar alsof het koekjes zijn,

knijpt ze fijn. Hij lacht. Op een hele gemene manier.’ Lelijke, forse handen met eczeem op de knokkels – dat de huid heeft doen opensplijten – komen repeterend op mij af, knijpen mijn testikels fijn. Als een ploeg worden ze fijngemalen. Het herhaalt zich in mijn hoofd, als een stroboscoop. De gedachten zijn niet te stoppen.

Michelle staat op, wurmt haar mobiel uit haar broekzak en maakt haastige bewegingen. Ze hupt weg, de gang in. Denk ik. *Waarom houden die gedachten niet op?*

‘Als ik zeg dat ik er niet tegen kan, dan heb je daar rekening mee te houden,’ roept ze.

‘Rekening houden. Met wie? Met jou?’

De twee prikkende ogen van Michelle voelen alsof een heel leger zich op mij heeft gefixeerd. Ze grossiert in haar angst. Wie is dit? Verdwijnt, uit mijn leven!

‘Wouter. Heb jij stemmen in je hoofd?’

‘Yup!’ De woestheid in me laat mijn hoofd hard op en neer gaan.

‘Weet je dat je net tegen jezelf praatte en dat dan verschillende stemmen ...?’

Daagt ze me uit om mijzelf bloot te geven? ‘Niets is wat het lijkt, meid. Koffie?’ Geen antwoord. *Krijgt die teef toch niks: wat boeit mij dat?*

Tijdens het pruttelende geluid van de koffie schuifelt iemand richting de keuken. Nee, zij is lief! Zo hoor je niet over haar te denken of te praten. Ze is nu een gevaar, dat opgezocht moet worden. Er is een snoekduik nodig, met mijn hoofd naar voren zonder bescherming van mijn handen.

Michelle blijft twijfelend in de deuropening staan. ‘Ik heb de psychiatrie gebeld.’

‘Prettig.’

‘Dit is puur voor mijzelf. Ik trek dit niet zo.’

‘Jij laat me ook in de kou staan. Verrassend.’

‘Nee! Dat doe ik niet. Ga er alsjeblieft langs. Je kunt om half elf terecht.’

‘Kon je niet om halftwaalf in de rokersruimte regelen voor me?’

Ze kijkt me verbaasd en gebelgd aan.

‘Ah, kom op zeg. Ken je klassiekers. Dit is Jiskefet.’

‘Ik vind het nu niet de tijd voor grapjes.’

Wat is er niet leuk aan mijn grap? Die aflevering is echt legendarisch. Ze zei zelf dat ze behoefte heeft aan lucht. Gesprekken moesten vaker over koetjes en kalfjes gaan. Dan denk ik het goed te doen en weer is het niet goed! *Snij dat wijf open, zoals jij vroeger bent mishandeld.* Nee! *Houd je tyfusmoel.* Dit wil ik niet, niet op deze manier. Ik ben geen moordeenaar, niet zoals jij, niet zoals hij. Verdwij! Uit mijn leven! Ik kan er niet meer tegen. De angst is momenteel mijn kapitein. Voor mijzelf, voor Michelle haar reacties, voor andere mensen: de vrees is alom. Het liefst wil ik eclipseren in mijzelf.

Ik moet, ik zal, ik kan dit overwinnen. De clown van vroeger is mijn vriend en vijand.